OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Hallinto- ja ohjausosasto
Yksikönpäällikkö, budjettineuvos Niina Puolusmäki

21.9.2026

Eduskunnan lakivaliokunta, valtiovarainvaliokunnan kunta- ja hyvinvointijaosto

Oikeusministeriön lausunto hallituksen esityksestä (HE 175/2026 vp) valtion talousarvioksi vuodelle 2027

Oikeusministeriön hallinnonalalle esitetään vuodelle 2027 määrärahoja noin 1,3 miljardia euroa. Hallinnonalan määrärahataso on mitoitukseltaan noin 43 miljoonaa euroa suurempi kuin kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa, kun vuosittain vaihtelevia vaalimenoja ei oteta huomioon. Kasvu johtuu talousarvioesitykseen sisältyvistä muutoksista sekä hallituskaudella tehdyistä päätöksistä, jotka koskevat muun muassa kriminaalipolitiikan kiristämistä, palkkausten tarkistuksia, hallinnonalan säästöjä sekä arviomäärärahojen mitoituksen muutoksia.

Pääluokan määrärahoista hallinnonalan virastojen toimintamenojen osuus on noin 80 % (noin 1,05 mrd. euroa). Määrärahoista tuomioistuinten osuus on 29 %, rangaistusten täytäntöönpanon 26 %, oikeuspalveluiden 16 %, ministeriön ja hallinnon 14 %, ulosoton 8 %, syyttäjien 5 % ja vaalimenojen 2 %.

Ensimmäisessä valtioneuvoston selonteossa oikeudenhoidosta (VNS 13/2022 vp) käsiteltiin laajasti oikeudenhoidon toimintaedellytyksiä, kehittämismahdollisuuksia ja tavoitteita. Selonteossa todetun rahoitusvajeen korjaamiseen on osoitettu rahoitusta vuodesta 2024 lukien. Talousarvioesityksessä selontekoon liittyvä rahoitus asettuu pysyvälle 75 milj. euron tasolle vuodesta 2027 lukien. Kuluvan vuoden (2026), kertaluonteista ruuhkanpurkurahoitusta sisältänyt, taso on 80 milj. euroa. Historiassaan toinen valtioneuvoston selonteko on tarkoitus antaa pian eduskunnalle.

Postiosoite
Postadress
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax
09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet
kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Säästöt

Vuoden 2027 talousarvioesityksessä julkisen talouden sopeuttamiseen liittyvien määrärahavähennysten taso on oikeusministeriön pääluokassa noin 42,5[1] milj. euroa. Vuoden 2026 varsinaiseen talousarvioon verrattuna säästöt kasvavat noin 15,3[2] milj. euroa. Säästöt muodostuvat hallitusohjelmassa sovituista sekä hallituksen vaalikauden aikana linjaamista lisäsopeutustoimista. Kuten aikaisempinakin vuosina säästöistä merkittävin osa on toimintamenosäästöjä (noin 35 milj. euroa). Kevään kehysriihessä linjattujen viimeisimpien toimintamenosäästöjen osuus oikeusministeriön hallinnonalan vuoden 2027 säästöistä on vielä vähäinen. Edellä todetusta 42,5 milj. eurosta kevään kehysriihessä päätettyjen toimintamenosäästöjen osuus on noin 4 milj. euroa. Oikeusministeriön pääluokkaan kohdennettu säästövelvoite on edelleen yleistä linjaa pienempi, sillä hallitus haluaa huolehtia Suomen ulkoisesta ja sisäisestä turvallisuudesta sekä oikeudenhoidon toimintakyvystä. Toimintamenosäästöt kasvavat keskipitkällä aikavälillä asteittain viimeisimmän kehyspäätöksen mukaisesti.

Hallinnonalan isoimpien sektoreiden määrärahat

Talousarvioesityksessä **tuomioistuinlaitoksen** (25.10) toimintaan esitetään määrärahoja noin 377 milj. euroa. Määrärahamitoitus on noin 2 milj. euroa pienempi kuin vuoden 2026 varsinaisessa talousarvioesityksessä. Mitoituksen alenemista selittää pääosin aikaisempiin päätöksiin perustuva oikeudenhoidon selontekoon liittyvän 7,9 milj. euron määräaikaisen ruuhkanpurkurahoituksen poistuminen. Ruuhkanpurkurahoituksen poistumista on kompensoitu talousarvioesityksessä. Tuomioistuimille esitetään kertaluonteisesti vuodelle 3 milj. euroa lainkäyttöhenkilöstön turvaamiseen. Lisäksi tuomioistuinten toimintakykyä vahvistettiin vuoden 2026 toisessa lisätalousarviossa 4,7 miljoonan euron lisärahoituksella lainkäyttöhenkilöstön turvaamiseksi.

Rikosseuraamuslaitokselle (25.40.01) esitetään määrärahoja noin 335 milj. euroa, mikä on noin 25 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2026 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahatason kasvuun vaikuttavat muun muassa hallituskauden aikaiset päätökset kriminaalipolitiikan kiristämisestä (erityisesti aserikoslainsäädännön uudistus, lisäys noin 11,5 milj. euroa verrattuna vuoteen 2026) ja ensimmäiseen oikeudenhoidon selontekoon liittyvän rahoituksen kasvu (lisäys noin 5,2 milj. euroa verrattuna vuoteen 2026). Lisäksi hallitus teki syksyn budjettiriihessään linjauksia, jotka näkyvät talousarvioesityksessä. Vankimäärän kasvuun liittyen Rikosseuraamuslaitokselle esitetään vuosittaista 1 milj. euron

[1] Ei sisällä noin 1,9 milj. euron valtionavustussäästöä vuodesta 2025 lukien.
[2] Kun huomioidaan vuoden 2026 säästöjen määrää alentavana tekijänä investointiohjelmasta kohdennettu noin 1,1 milj. euron kertaluonteinen toimipaikkojen rahoitus.

pysyvää lisämäärärahaa. Hallitus linjasi myös esityksestä korottaa päiväsakon alinta rahamäärää vastaamaan elinkustannusindeksiin perustuvaa rahan arvon alenemista. Asiaan liittyen Rikosseuraamuslaitokselle esitetään noin 3,5 milj. euron lisäystä. Lisämääräraha pitää sisällään päihdekuntoukseen osoitetun lisämäärärahan. Budjettilakiehdotus on vasta lausuntokierroksella ja se tullaan antamaan eduskunnalle myöhemmin syksyllä.

Syyttäjälaitoksen (25.30.01) toimintaan esitetään määrärahoja noin 66,8 milj. euroa, joka on noin 0,7 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2026 varsinaisessa talousarviossa. Aikaisempiin päätöksiin perustuen oikeudenhoidon selontekoon liittyvä 1,3 milj. euron ruuhkanpurkurahoitus päättyy vuoteen 2026. Rahoituksen poistumisen vaikutuksia on kuitenkin kompensoitu talousarvioesityksessä, jossa Syyttäjälaitokselle esitetään kertaluonteista 1 milj. euron lisäystä lainkäyttöhenkilöstön turvaamiseen. Lisäksi Syyttäjälaitoksen resurssien vahvistamiseksi osoitettiin vuoden 2026 toisessa lisätalousarviossa 2,2 miljoonan euron lisärahoitus lainkäyttöhenkilöstön turvaamiseen.

Oikeuspalveluviraston (25.15.01) toimintaan esitetään määrärahoja noin 105 milj. euroa. Määrärahamitoitus on noin 0,6 milj. euroa suurempi kuin vuoden 2026 varsinaisessa talousarviossa. Rikos- ja riita-asioiden sovittelupalvelut siirtyvät sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalta oikeusministeriön hallinnonalalle vuoden 2027 alussa. Palvelujen järjestämisestä vastaa jatkossa Oikeuspalveluvirasto. Sovittelutoiminnan siirto on osa hallitusohjelman oikeusprosessien sujuvoittamiseen tähtääviä toimia. Sovittelutoimintaan liittyvät määrärahat (7,1 milj. euroa) on budjetoitu omalla momentilleen (25.15.61). Sovittelun edellytykset, järjestämistapa ja palveluntuottajat säilyvät ennallaan.

Talousarvioesityksessä **Ulosottolaitokselle** (25.20.01) esitetään määrärahoja noin 110 milj. euroa. Esitetty määrärahamitoitus on noin 4 milj. euroa pienempi kuin vuoden 2026 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahamitoituksen pienenemisestä 2,5 milj. euroa selittyy kuitenkin teknisluonteisella ulosottomaksujen budjetointimuutoksella. Lisäksi vuoden 2026 talousarvio sisälsi kertaluonteisesti 1 milj. euroa enemmän oikeudenhoidon selontekoon liittynyttä rahoitusta. Ulosottolaitoksen selontekoon liittyvä rahoitus on vuodesta 2027 lukien 6,5 milj. euroa.

Muita muutoksia talousarvioesityksessä

Arviomäärärahoista yksityisille oikeusavustajille maksettaviin korvauksiin (25.15.50) esitetään 12,9 miljoonan euron lisäystä. Menotason kasvu johtuu yksityisten oikeusavustajien palkkiokorvauksen

korotuksesta, avustajien hoitamien rikosasioiden määrän kasvusta, tuomioistuinten ruuhkien purkamisesta sekä oikeudenkäyntiavustajan määräysten lisääntymisestä. Erityismenoihin (25.01.20) esitetään noin 7 milj. euron lisäystä. Lisäys aiheutuu momentilta maksettavien oikeudenkäyntimenettelyihin liittyvien käännös- ja tulkkauskulujen kasvusta.

Talousarvioehdotuksessa on varauduttu myös tuleviin vaalimenoihin (25.10). Vaalien toimittamiseen esitetään 21 milj. euron lisäystä. Vuonna 2027 toimitetaan eduskuntavaalit ja saamelaiskäräjävaalit.

Tiedusteluvalvontavaltuutetulle esitetään 90 000 euron[3] lisäystä ja tuomioistuimille kertaluonteista 100 000 euron lisäystä liittyen hallituksen esitykseen poliisin rikostiedustelua ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi (HE 121/2026 vp). Valtuutetulle esitetty lisäys liittyy hallituksen esityksessä ehdotettuihin uusiin tehtäviin ja tuomioistuimille esitetty lisäys tietojärjestelmämuutoksiin. Tasa-arvovaltuutetulle esitetään 0,27 milj. euron lisäystä EU:n palkka-avoimuusdirektiivin täytäntöönpanoon liittyen. Asiaa koskeva hallituksen esitys (HE 129/2026 vp) on eduskunnan käsiteltävänä. Valtuutettujen määrärahat sisältyvät momentille 25.01.03.

Oikeusministeriön avustuksiin (25.01.50) rikoksen uhrien tukipalveluiden rahoitukseen esitetään 1,2 milj. euron lisäystä rikosuhrimaksujen korotukseen liittyen. Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenoista esitetään 125 000 euron määrärahasiirtoa muiden tuomioistuinten toimintamenoihin liittyen hallituksen esitykseen työneuvoston ja yhteistoiminta-asiamiehen toimiston lakkauttamista ja tehtävien siirtämistä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 132/2026 vp).

Lisätiedot: yksikönpäällikkö, budjettineuvos Niina Puolusmäki p. 0295150103, johtava asiantuntija Aleksi Karvonen p. 0295150433, etunimi.sukunimi@gov.fi

[3] Lainsäädännön voimaantulosta johtuen vuodelle 2027 kohdistuu vain puolet pysyvästä 180 000 euron lisäresurssista.

Liite: Pääluokan 25 vertailu vuoden 2026 varsinaiseen talousarvioon momenteittain

25. OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	
25.01.01 Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	
Varsinainen talousarvio 2026	**23 222 000**
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	*-200 000*
Tuottavuusvähennys (Lisätoimet 2026, kevät)	*-47 000*
Palkkausten tarkistukset	*724 000*
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2025, syksy)	*-300 000*
Nuoriso- ja jengirikollisuuden vastaisen ohjelman toimeenpano (siirto momentille 26.10.01)	-100 000
VN viestinnän tehtävien kokoaminen (siirto momentille 23.01.01)	-250 000
Kriminaalipolitiikka - rangaistusten kiristäminen (HO 2023)	-1 000 000
Vaalitutkimus eduskuntavaalien yhteydessä	200 000
Talousarvioesitys 2027	**22 249 000**
25.01.03 Oikeushallinnon erityisviranomaiset -viraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	
Varsinainen talousarvio 2026	**23 319 000**
Tuottavuusvähennys (Lisätoimet 2026, kevät)	*-32 000*
Palkkausten tarkistukset	*499 000*
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2025, syksy)	*-59 000*
Palkka-avoimuusdirektiivin täytäntöönpano (3 htv) (siirto momentilta 33.03.04) (BudjL)	270 000
Tietosuojan sertifiointielinten toiminnan käynnistäminen ja tietosuojavaltuutetun toimiston resurssit puuttua henkilötietojen tietoturvaloukkauksiin (kyber)	-136 000
Rikostiedustelun laillisuusvalvonta (BudjL)	90 000
Talousarvioesitys 2027	**23 951 000**
25.01.05 Oikeusrekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	
Varsinainen talousarvio 2026	**8 588 000**
Tuottavuusvähennys (Lisätoimet 2026, kevät)	*-17 000*
Palkkausten tarkistukset	*255 000*
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2025, syksy)	*-22 000*
Talousarvioesitys 2027	8 804 000
25.01.20 Erityismenot (arviomääräraha)	
Varsinainen talousarvio 2026	13 943 000
Tasomuutos	*7 057 000*
Talousarvioesitys 2027	**21 000 000**
25.01.22 Oikeusministeriön hallinnonalan ICT-kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	
Varsinainen talousarvio 2026	**19 470 000**
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	*-2 000 000*
Käyttö- ja kapasiteettipalvelu	-1 500 000
Vaalitietojärjestelmän (VAT) uusiminen (kyber)	-2 100 000

Oikeusministeriön hallinnonalan kyberturvallisuuden parantaminen: palautumiskyvykkyydet (kyber)	-25 000
Talousarvioesitys 2027	**13 845 000**
25.01.29 Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	
Varsinainen talousarvio 2026	**63 510 000**
Tasomuutos	*850 000*
Talousarvioesitys 2027	**64 360 000**
25.01.50 Avustukset (kiinteä määräraha)	
Varsinainen talousarvio 2026	**13 714 000**
Palkkausten tarkistukset	*130 000*
Rikosuhrimaksujen korottaminen ja uhrien tukipalvelujen vahvistaminen	1 200 000
Rikosuhripäivystyksen toiminta	-50 000
Pakolaisneuvonta ry	-50 000
Nuoriso- ja jengirikollisuuden vastaisen ohjelman toimeenpano (siirto momentille 26.10.01)	-700 000
Nuoriso- ja jengirikollisuuden vastaisen ohjelman toimeenpano (siirto momentilta 26.10.01)	700 000
Talousarvioesitys 2027	**14 944 000**
25.01.51 Eräät valtion maksamat korvaukset (arviomääräraha)	
Varsinainen talousarvio 2026	**19 000 000**
Talousarvioesitys 2027	**19 000 000**
25.01.66 Kansainväliset jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	
Varsinainen talousarvio 2026	**457 000**
Talousarvioesitys 2027	**457 000**
25.10.01 Korkeimman oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	
Varsinainen talousarvio 2026	**10 108 000**
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2026, kevät)	*0*
Tuottavuusvähennys (Lisätoimet 2026, kevät)	*-16 000*
Palkkausten tarkistukset	*249 000*
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2025, syksy)	*-25 000*
Talousarvioesitys 2027	**10 316 000**
25.10.02 Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	
Varsinainen talousarvio 2026	**14 420 000**
Tuottavuusvähennys (Lisätoimet 2026, kevät)	*-21 000*
Palkkausten tarkistukset	*329 000*
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2025, syksy)	*-38 000*
Käräjänotaarien määrän lisääminen (siirto momentilta 25.10.03)	683 000
Talousarvioesitys 2027	**15 373 000**
25.10.03 Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	
Varsinainen talousarvio 2026	**354 061 000**

Tuottavuusvähennys (Lisätoimet 2026, kevät)	*-510 000*
Palkkausten tarkistukset	*7 841 000*
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	*-1 960 000*
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2025, syksy)	*-855 000*
Jyväskylän oikeustalohanke	-667 000
Vantaan oikeustalohanke	-1 010 000
Oikeudenhoidon toiminnan turvaaminen (oikeudenhoidon selonteko 2022)	-5 000 000
Käräjänotaarien määrän lisääminen (siirto momentille 25.10.02)	-683 000
Vahvistetaan oikeudenhoidon resursseja (HO 2023)	-2 900 000
Toimipaikkojen rahoitus (Investointiohjelma)	-835 000
Varautuminen (siirto momentilta 28.01.20)	155 000
Lainkäyttöhenkilöstön turvaaminen	3 000 000
Rikostiedustelun tietojärjestelmämuutokset (BudjL)	100 000
Työneuvoston kustannukset (siirto momentilta 32.01.01) (BudjL)	125 000
Talousarvioesitys 2027	**350 862 000**
25.15.01 Oikeuspalveluviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	
Varsinainen talousarvio 2026	104 423 000
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	*-2 090 000*
Tuottavuusvähennys (Lisätoimet 2026, kevät)	*-154 000*
Palkkausten tarkistukset	*2 373 000*
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2025, syksy)	*-136 000*
Vantaan oikeustalohanke	-185 000
Varautuminen (siirto momentilta 28.01.20)	11 000
Hinnoitteluperiaatteiden muutos YTY-kohteissa (siirto momentilta 28.01.20)	107 000
Sovittelutoiminta (siirto momenteilta 33.03.04 ja 33.60.64)	700 000
Talousarvioesitys 2027	**105 049 000**
25.15.50 Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arviomääräraha)	
Varsinainen talousarvio 2026	**80 410 000**
Tasomuutos	*12 943 000*
Talousarvioesitys 2027	**93 353 000**
25.15.61 Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	
Varsinainen talousarvio 2026	**0**
Sovittelutoiminta (siirto momentilta 33.60.64)	7 100 000
Talousarvioesitys 2027	**7 100 000**
25.20.01 Ulosottolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	
Varsinainen talousarvio 2026	**114 493 000**
Palkkausten tarkistukset	*2 804 000*
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	*-2 680 000*
Tuottavuusvähennys (Lisätoimet 2026, kevät)	*-183 000*

Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2025, syksy)	*-155 000*
Toimipaikkojen rahoitus (Investointiohjelma)	-280 000
Myyntimaksujen ja täytäntöönpanomaksujen nettobudjetointi	-2 500 000
Vahvistetaan oikeudenhoidon resursseja (HO 2023)	1 000 000
Oikeudenhoidon resurssien varmistaminen (valtioneuvoston selonteko oikeudenhoidosta 2022)	-2 000 000
Vantaan oikeustalohanke	-190 000
Ulosottoylitarkastajien takuupalkat ja URA-lisät	0
Talousarvioesitys 2027	**110 309 000**
25.30.01 Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	
Varsinainen talousarvio 2026	**66 143 000**
Palkkausten tarkistukset	*1 703 000*
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	*-270 000*
Tuottavuusvähennys (Lisätoimet 2026, kevät)	*-111 000*
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2025, syksy)	*-162 000*
Oikeudenhoidon resurssien varmistaminen (valtioneuvoston selonteko oikeudenhoidosta 2022)	-1 000 000
Vahvistetaan oikeudenhoidon resursseja (HO 2023)	-300 000
Vantaan oikeustalohanke	-105 000
Jyväskylän oikeustalohanke	-102 000
Varautumisen toimenpiteet (siirto momentilta 28.01.20)	8 000
Lainkäyttöhenkilöstön turvaaminen	1 000 000
Talousarvioesitys 2027	**66 804 000**
25.40.01 Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	
Varsinainen talousarvio 2026	**310 056 000**
Palkkausten tarkistukset	*4 793 000*
Tuottavuusvähennys (Lisätoimet 2026, kevät)	*-312 000*
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2025, syksy)	*-827 000*
Oikeudenhoidon resurssien varmistaminen (valtioneuvoston selonteko oikeudenhoidosta 2022)	3 000 000
Vahvistetaan oikeudenhoidon resursseja (HO 2023)	2 200 000
Aserikoksia koskeva uudistus, siirto vankiterveydenhuoltoon (siirto momenteille 33.01.06 ja 33.01.08)	-710 000
Aserikoslainsäädännön uudistaminen	11 520 000
Ensikertalaisuussäännösten uudistaminen	656 000
Kriminaalipolitiikan kehysvarauksen kohdennus vankimäärän kasvuun vastaamiseksi	299 000
Hinnoitteluperiaatteiden muutos YTY-kohteissa (siirto momentilta 28.01.20)	193 000
Vankilapsykologien palkkausmäärärahat (-4 htv) (siirto momentille 33.01.06)	-300 000
Päihdekuntoutuksen lisäys (BudjL)	300 000
Vankimäärän kasvu (BudjL)	3 150 000
Vankimäärän kasvu	1 000 000

Talousarvioesitys 2027	**335 018 000**
25.50.01 Vaalipiirilautakuntien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	
Varsinainen talousarvio 2026	**100 000**
Tasomuutos	*3 400 000*
Talousarvioesitys 2027	**3 500 000**
25.50.20 Vaalimenot (arviomääräraha)	
Varsinainen talousarvio 2026	**3 574 000**
Tasomuutos	*1 000 000*
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	*-1 000 000*
Eduskuntavaalit 2027	16 220 000
Vaalitietojärjestelmän menot	790 000
Saamelaiskäräjävaalit 2027	265 000
Muut vaalimenot	330 000
Talousarvioesitys 2027	**21 179 000**